

Список літератури

1. Бабух І.Б. Інституційна роль банківського сегменту у розвитку ринку фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/nortal/soc_sum/sre/2011_1/301.pdf
2. Mourien D. (2013). Le livret A, taux et montants n'afond en 2013 [Electronic recourse]. – Accessed mode: <http://www.iechange.fr/placement/banque/guides/livreta-taux-montant-2655>
3. Податковий кодекс України. Закон від 2 грудня 2010 року № 2755-VI із змінами, внесеними згідно із Законом України № 5519-VI від 06.12.2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/paran3850#n3850>
4. Офіційний сайт «Голос Столиці» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://newsradio.com.ua/2013_03_07/Azarov-nazvav-podatok-na-dohodi-v-d-depozit-v-absurdom/
5. Офіційний сайт журналу «Корреспондент» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.korrespondent.net/business/1117955-stelmah-zasumnivavsya-u-korisnosti-podatku-na-depoziti-u-zarproponovano-mu-kabminom-varianti>
6. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=71195
7. Офіційний сайт Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fg.gov.ua/statistics/>

УДК 336.14

Кондратюк Сергій Якович,

канд. екон. наук, доцент, заступник завідувача кафедри фінансів

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

БЮДЖЕТНА СТІЙКІСТЬ І БЕЗПЕКА

В управлінні фінансовою безпекою особлива роль належить забезпеченню бюджетної стійкості. Виокремлення бюджетної безпеки в окремий напрям фінансової безпеки зумовлено тим, що бюджетна система в сукупності бюджетних потоків і відносин набагато більш чутлива до внутрішніх і

зовнішніх ризиків, ніж об'єкти і процеси в економіці. Бюджетна безпека – це забезпечення стійкого, збалансованого стану державного і місцевих бюджетів, відповідності їх надходжень і затрат, здатності бюджету задовольняти ресурсні потреби держави і місцевого самоврядування спираючись на бюджетний потенціал при забезпеченні високого рівня адміністрування. Бюджетна безпека передбачає:

- недопущення дефіцитності бюджетів понад гранично допустимий рівень;
- дотримання принципів фіскального федералізму;
- бюджетне забезпечення підтримки і розвитку виробничої та соціальної сфер, цільових програм й інвестиційних проектів, за кошти державного бюджету;
- бюджетне забезпечення зовнішніх і внутрішніх зобов'язань держави;
- досягнення достатнього рівня мобілізації доходів до бюджетів;
- запобігання надмірного податкового навантаження, що не стимулює розвиток виробництва і підприємництва.

Основними реальними та потенційними загрозами бюджетної безпеки України, стабільності в суспільстві є:

- ✓ істотне скорочення ВВП, зниження інвестиційної та інноваційної активності і науково-технічного та технологічного потенціалу, скорочення досліджень на стратегічно важливих напрямках інноваційного розвитку;
- ✓ дефіцитність державного і місцевих бюджетів на рівні, що суттєво знижує фінансування соціально-економічних проектів та програм бюджетної сфери;
- ✓ правова нестабільність регулювання відносин у сфері фіскальної політики, відсутність ефективної програми запобігання фінансовим кризам;
- ✓ недостатні темпи процесу відтворення та подолання структурної деформації в економіці;
- ✓ критична залежність національної економіки від кон'юнктури зовнішніх ринків, низькі темпи розширення внутрішнього ринку;
- ✓ нерациональна структура експорту з переважно сировинним характером та низькою питомою вагою продукції з високою часткою доданої вартості;
- ✓ велика боргова залежність держави, критичні обсяги державного зовнішнього і внутрішнього боргів;
- ✓ неефективність антимонопольної політики та державного регулювання природних монополій, що ускладнює створення конкурентного середовища;

- ✓ значна частка тінізації національної економіки, масове приховування доходів і ухилення від податків;
- ✓ неповернення кредитів, невиконання боргових зобов'язань, неплатежі та бартерні розрахунки;
- ✓ недопустимо висока диференціація доходів, нагромаджень, майнових цінностей різних верств населення;
- ✓ зростання безробіття понад допустимому межі;
- ✓ недопустимо високий рівень інфляції;
- ✓ переважання власних інтересів над громадськими в діяльності державного управління і місцевого самоврядування [1-4].

Бюджетна стійкість як елемент безпеки є здатністю долати фінансово-економічні ризики без кардинального перегляду зобов'язань бюджету і його секвестру. Стійкість бюджету характеризується бюджетною самостійністю, збалансованістю бюджету, платоспроможністю суб'єктів публічної влади, ефективністю використання бюджетних коштів, боргоспроможністю в середньостроковій перспективі. Стратегія бюджетних затрат має враховувати тенденції в довгостроковій перспективі.

Забезпечення збалансованості бюджетної системи України в довгостроковому періоді є серед основних завдань бюджетної політики. Законодавче встановлення обмежень при затвердженні з дефіцитом державного і місцевих бюджетів є однією із передумов стійкості бюджетної системи, довіри до проведення бюджетної політики та її передбачуваність.

Кожній системі в певний момент часу властиві індикатори як значення показників, рівнів безпеки і гранично допустимі величини цих показників. Найбільш значимі показники (параметри стану), що характеризують міру стійкості, іменують індикаторами (показниками) бюджетної безпеки. До показників, що визначають бюджетну стійкість країни, включають: рівень дефіциту бюджету; стабільність цін; стабільність бюджетних потоків і розрахунків на всіх рівнях бюджетної системи; стійкість банківської системи і національної валюти, швидкість обігу грошової маси; виконання платіжних зобов'язань, рівень неплатежів; золотовалютний запас країни; стан і рівень розвитку фінансового ринку і ринку цінних паперів; зовнішній і внутрішній борг країни; дефіцит платіжного балансу; фіскальні умови активізації інноваційно-інвестиційної діяльності.

У табл. 1 наведено найбільш значимі параметри бюджетної стійкості і їх граничні значення.

Таблиця 1

Окремі параметри бюджетної стійкості

Показник стійкості	Параметр, індикатор стійкості	Граничні значення параметру стійкості
Рівень дефіциту бюджету	Перевищення видатків бюджету над доходами, у відсотках до дохідної частини бюджету	До 20 % протягом одного року. До 10 % дохідної частини бюджету протягом кількох років.
Стабільність цін	Річний рівень інфляції (росту цін на товари і послуги) у відсотках	Не більше 20 % протягом кількох років підряд. Не більше 10 % протягом необмеженого часу.
Золотовалютний запас країни	Наявність золотовалютного резерву, здатного погасити сплеск валютного курсу, непередбачені державні затрати, вимоги з повернення боргів.	Не нижче 40 % державного бюджету. Не нижче 10 % ВВП. Не нижче 25 % грошової маси, що перебуває в обігу
Зовнішній борг країни	Реальна здатність повернути борг, вчасно реструктуризувати борг, відшкодувати борг за рахунок наявних активів або запозичень. Вимірюється величиною боргу у відсотках до ВВП, бюджету або до ліквідної частини національного багатства	Не більше 25 % ВВП при тривалості періоду повернення боргу не менше 10 років. Не більше 10 % навантаження на бюджет протягом одного року. Не більше 5 % національного багатства
Внутрішній борг країни	Реальна здатність повернути борг, реструктуризувати його, покрити випуском гарантованих державних цінних паперів або відшкодувати борг за рахунок елементів національного багатства, золотовалютного запасу	Не більше 30 % ВВП при тривалості періоду повернення боргу не менше 10 років. Не більше 15 % навантаження на бюджет протягом одного року
Дефіцит платіжного балансу	Перевищення імпорту над експортом, зовнішніх платежів над зовнішніми надходженнями, у відсотках до величини балансу	Не більше 40 % протягом одного року. Не більше 20 % протягом кількох років
Податковий тягар	Відношення суми податкових стягнень до доходів юридичних і фізичних осіб	Не більше 50 % доходів юридичних і фізичних осіб
Обслуговування боргу до експорту	Загальний індикатор, що характеризує платоспроможність та ліквідність. Відношення процентних платежів з обслуговування зовнішнього боргу до річного експорту товарів і послуг	Не більше 12 %

Граничні значення параметрів наведені в таблиці чутливі до вихідного стану бюджетної системи, залежать один від одного і від бюджетної політики України. Величина граничних значень є також функцією допустимого ризику, вимірюваного ймовірністю втрати бюджетної стійкості. Чим вище допустимий

ризик, тим менш жорсткі вимоги пред'являються до граничних значень параметрів, тим вище зона можливої зміни параметрів стійкості. І навпаки, чим нижче допустимий ризик, тим більш жорсткі вимоги пред'являються до зони можливої зміни параметрів бюджетної стійкості.

Таким чином, завдання підтримки, забезпечення бюджетної безпеки полягає, з одного боку, у проведенні аналізу, спостереження, моніторингу параметрів (показників) бюджетної стійкості та виявлення загроз, а з іншого боку – у застосуванні превентивних заходів, що запобігають небезпечно зниження рівня бюджетної стійкості системи.

Список літератури

1. Про основи національної безпеки України : Закон України від 15.12.2005 р. № 3200-IV // ВВР України. – 2005. – № 14.
2. Про Раду національної безпеки і оборони України : Закон України від 05.03.1998 р. № 183/98-ВР // ВВР України. – 1998. – № 35. – Ст. 237.
3. Про схвалення Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері : розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.08.2012 р. № 569-р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/569-2012-%D1%80>
4. Класифікатор надзвичайних ситуацій ДК 019:2010, затверджений наказом Держстандарту України від 11.10.2010 р. № 457 : Офіційне вид. – К. : Держстандарт України, 2010. – 23 с.

УДК 336.02

Котіна Ганна Михайлівна

*к.е.н., старший викладач кафедри фінансів
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»*

Степура Марина Михайлівна

*к.е.н., старший викладач кафедри фінансів
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»*

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ МОДЕРНІЗАЦІЇ МАКРОФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ

В Україні велике значення мають стратегічні напрями перетворень в економіці та менеджменті для забезпечення надійності системи державних фінансів. Роль держави у формуванні національної економічної моделі попри зміну